

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nagytanács)

2011. március 1-je*

A C-236/09. sz. ügyben,

az EK 234. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Cour constitutionnelle (Belgium) a Bírósághoz 2009. június 29-én érkezett, 2009. június 18-i határozatával terjesztett elő az előtte

az **Association belge des Consommateurs Test-Achats ASBL**,

Yann van Vugt,

Charles Basselier

és

a **Conseil des ministres**

között folyamatban lévő eljárásban,

* Az eljárás nyelve: francia.

A BÍRÓSÁG (nagytanács),

tagjai: V. Skouris elnök, A. Tizzano, J. N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts, J.-C. Bonichot és A. Arabadjiev tanácselnökök, Juhász E. (előadó), G. Arestis, A. Borg Barthet, M. Ilešič, L. Bay Larsen, P. Lindh és T. von Danwitz bírák,

főtanácsnok: J. Kokott,
hivatalvezető: R. Šereš tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2010. június 1-jei tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- az Association belge des Consommateurs Test-Achats ASBL, valamint Y. van Vugt és Ch. Basselier képviselőjében F. Krenc ügyvéd,
- a Conseil des ministres képviselőjében P. Slegers ügyvéd,
- a belga kormány képviselőjében L. Van den Broeck, meghatalmazotti minőségben, segítője: P. Slegers ügyvéd,
- Írország képviselőjében D. O'Hagan, meghatalmazotti minőségben, segítője: B. Murray BL,
- a francia kormány képviselőjében G. de Bergues és A. Czubinski, meghatalmazotti minőségben,

- a litván kormány képviselőjében R. Mackevičienė, meghatalmazotti minőségben,
- a finn kormány képviselőjében J. Heliskoski, meghatalmazotti minőségben,
- az Egyesült Királyság Kormánya képviselőjében I. Rao, meghatalmazotti minőségben, segítője: D. Beard barrister,
- az Európai Unió Tanácsa képviselőjében M. Veiga, F. Florindo Gijón és I. Šulce, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Bizottság képviselőjében M. Van Hoof és M. van Beek, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2010. szeptember 30-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

- 1 A jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem a nők és férfiak közötti egyenlő bánásmód elvének az árukhoz és szolgáltatásokhoz való hozzáférés, valamint azok értékesítése, illetve nyújtása tekintetében történő végrehajtásáról szóló, 2004. december 13-i 2004/113/EK tanácsi irányelv (HL L 373., 37. o.) 5. cikke (2) bekezdésének értelmezésére vonatkozik.

- 2 A kérelmet az egyrésztől az Association belge des Consommateurs Test-Achats ASBL, valamint Y. van Vugt és Ch. Basselier, másrésztől a Conseil des ministres du Royaume de Belgique (a Belga Királyság Minisztertanácsa) között, a biztosítások terén a nők és férfiak közötti, a nemi hovatartozás alapján történő hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelemlről szóló 2007. május 10-i törvény módosításáról szóló 2007. december 21-i törvény (a Moniteur belge 2007. december 31-i száma, 66175. o.; a továbbiakban: a 2007. december 21-i törvény) megsemmisítése tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő.

Jogi háttér

Az uniós jog

- 3 A 2004/113 irányelvet az EK 13. cikk (1) bekezdése alapján fogadták el. Az irányelv (1), (4), (5), (12), (15), (18) és (19) preambulumbekzdésének szövege a következő:

„(1) Az Európai Unióról szóló szerződés 6. cikkével összhangban az Európai Unió a szabadság, a demokrácia, az emberi jogok és az alapvető szabadságok tiszteletben tartása és a jogállamiság elvein alapul, amely alapelvek közősek a tagállamokban, továbbá az Európai Unió a közösségi jog általános elveiként tartja tiszteletben az alapvető jogokat úgy, ahogyan azokat [az 1950. november 4-én Rómában aláírt,] az emberi jogok és [az] alapvető szabadságok védelméről szóló, európai egyezmény biztosítja, illetve ahogyan azok a tagállamok közös alkotmányos hagyományyaiból erednek.

[...]

- (4) A nők és férfiak közötti egyenlőség az Európai Unió egyik alapelve. Az Európai Unió Alapjogi Chartájának [a továbbiakban: Charta] 21. és 23. cikke értelmében tilos a nemi hovatartozáson alapuló megkülönböztetés, és a nők és férfiak közötti egyenlőség minden téren biztosítandó.
- (5) Az Európai Közösséget létrehozó Szerződés 2. cikke megállapítja, hogy ezen egyenlőség előmozdítása a Közösség egyik legfontosabb feladata. Hasonlóképpen, a Szerződés 3. cikkének (2) bekezdése előírja, hogy a Közösségnek minden tevékenysége során törekednie kell az egyenlőtlenségek kiküszöbölésére, valamint a nők és férfiak közötti egyenlőség előmozdítására.

[...]

- (12) A nemi hovatartozáson alapuló megkülönböztetés megakadályozása érdekében ez az irányelv vonatkoznia kell mind a közvetlen, mind a közvetett megkülönböztetésre. Közvetlen megkülönböztetés csak az, amikor nemi hovatartozása miatt egy személy kevésbé kedvező bánásmódban részesül, mint egy hasonló helyzetben lévő másik személy. Ennek megfelelően, például, a nők és férfiak közötti, a nők és férfiak eltérő fizikai adottságaiból adódó különbségtétel az egészségügyi szolgáltatások nyújtása terén nem minősül hasonló helyzetnek, így megkülönböztetésnek.

[...]

- (15) A nők és férfiak közötti egyenlő bánásmód elvének végrehajtására már számos jogi eszköz létezik a szakmai élet és foglalkoztatás terén. Ezért ez az irányelv nem

alkalmazandó erre a területen. Ugyanez vonatkozik az önálló vállalkozói tevékenységre annyiban, amennyiben azokat már létező jogi eszközök szabályozzák. Az irányelv csak a magán-, önkéntes és a munkáltatói viszonytól független biztosításra és a nyugdíjakra vonatkozik.

[...]

- (18) A nemekre vonatkozó biztosításmatematikai tényezők használata széles körben elterjedt a biztosítás és a kapcsolódó pénzügyi szolgáltatások terén. A nők és férfiak közötti egyenlő bánásmód biztosítása érdekében, a nemnek mint biztosításmatematikai tényezőnek a használata nem eredményezhet különbségeket az egyének biztosítási díjaiban és juttatásaiban. A piac hirtelen alkalmazkodását elkerülendő, ez a szabály kizárólag az ezen irányelv nemzeti jogba való átültetésének időpontját követően megkötött új szerződések tekintetében alkalmazandó.
- (19) A nemek között előfordulhatnak bizonyos eltérések a kockázati csoportokat illetően. Egyes esetekben a nemi hovatartozás csak az egyik, de nem feltétlenül az egyedüli meghatározó tényező a biztosítandó kockázatok értékelésekor. Az ilyen típusú kockázatok biztosítására vonatkozó szerződések esetére a tagállamok határozhatnak úgy, hogy mentességet [helyesen: eltérést] engedélyeznek az uniszex biztosítási díjak és juttatások szabálya alól, amennyiben biztosítani tudják, hogy a kalkulációk alapjául szolgáló biztosításmatematikai és statisztikai adatok megbízhatóak, rendszeresen frissítettek és a nyilvánosság számára hozzáférhetőek. Mentesség [helyesen: eltérés] kizárólag abban az esetben engedélyezhető, ha a nemzeti jogszabály még nem alkalmazta az uniszex szabályt. Öt évvel az ezen irányelv nemzeti jogba való átültetését követően a tagállamok újra megvizsgálják ezeknek a mentességeknek [helyesen: eltéréseknek] az indokoltságát, a legfrissebb biztosításmatematikai és statisztikai adatoknak, valamint ezen irányelv nemzeti jogba való átültetése után három évvel készített bizottsági jelentésnek a figyelembevételével.”

- 4 A 2004/113 irányelv célját az 1. cikke a következőképpen határozza meg:

„Ezen irányelv célja az árukhoz és szolgáltatásokhoz való hozzáférés, valamint azok értékesítése, illetve nyújtása tekintetében megnyilvánuló, a nemi hovatartozáson alapuló megkülönböztetés elleni küzdelem keretrendszerének kialakítása a nők és férfiak közötti egyenlő bánásmód elvének tagállamokbeli végrehajtása érdekében.”

- 5 Ezen irányelv 4. cikkének (1) bekezdése a következőket írja elő:

„(1) Ezen irányelv alkalmazásában a nők és férfiak közötti egyenlő bánásmód elve azt jelenti, hogy:

- a) nincs nemi hovatartozáson alapuló közvetlen megkülönböztetés, beleértve a nők terhesség és anyaság miatti kevésbé kedvező bánásmódban történő részesítését;
- b) nincs nemi hovatartozáson alapuló közvetett megkülönböztetés.”

- 6 Az említett irányelvnek a „Biztosításmatematikai tényezők” című 5. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) A tagállamok biztosítják, hogy legkésőbb 2007. december 21. után kötött valamennyi új szerződésben a biztosítási, illetve azzal kapcsolatos pénzügyi szolgáltatások alkalmazásakor a biztosítási díjak és juttatások számításában a nemi hovatartozás tényezőként történő számbavétele az egyének biztosítási díjaiban és juttatásaiban nem eredményez különbséget.

(2) Az (1) bekezdéstől eltérve a tagállamok 2007. december 21. előtt dönthetnek úgy, hogy megengednek arányos különbségeket az egyének biztosítási díjaiban és juttatásaiban, ha a vonatkozó és pontos biztosításmatematikai és statisztikai adatok alapján a nemi hovatartozás alkalmazása a kockázatelemzésben meghatározó tényező. Az érintett tagállamok gondoskodnak arról, hogy a nemi hovatartozás döntő biztosításmatematikai tényezőként történő alkalmazására vonatkozó pontos adatokat összeállítsák, közvétegyék és rendszeresen frissítsék, és erről a Bizottságot tájékoztatják. Ezek a tagállamok 2007. december 21. után öt évvel, a 16. cikkben említett bizottsági jelentést figyelembe véve, döntésüket áttekintő értékelésnek vetik alá, és ennek eredményét megküldik a Bizottságnak.

(3) A terhességgel és anyasággal kapcsolatos költségek semmiképp nem eredményezhetnek az egyének biztosítási díjaiban és juttatásaiban különbözőségeket.

A tagállamok a jelen bekezdésnek történő megfeleléshez szükséges intézkedések végrehajtását legfeljebb 2007. december 21-től számított két évig halaszthatják. Ebben az esetben az érintett tagállamok haladéktalanul értesítik a Bizottságot.”

7 Ugyanezen irányelvnek a „Jelentések” című 16. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) A tagállamok az ezen irányelv alkalmazásával kapcsolatos minden rendelkezésre álló információt közölnek a Bizottsággal legkésőbb 2009. december 21-ig, és utána ötévenként.

A Bizottság összefoglaló jelentést készít, mely tartalmazza a tagállamok aktuális gyakorlatának áttekintését a 4. cikk vonatkozásában, a biztosítási díjak és juttatások számításában a nemi hovatartozás tényezőként történő alkalmazásával kapcsolatban. Ezt a jelentést legkésőbb 2010. december 21-ig benyújtja az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak. A Bizottság a jelentését, szükség szerint, az irányelv módosításáról szóló javaslatokkal kíséri.

(2) A bizottsági jelentés figyelembe veszi az érdekeltek szempontjait.”

- 8 A 2004/113 irányelv 17. cikkének (1) bekezdése értelmében a tagállamok legkésőbb 2007. december 21-ig hatályba léptetik az ezen irányelvnek való megfeleléshez szükséges törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseket, és ezen rendelkezések szövegét haladéktalanul közlik a Bizottsággal.

A nemzeti jog

- 9 A 2007. december 21-i törvény 2. cikke szerint e törvény átülteti a nemzeti jogba a 2004/113 irányelvet.
- 10 E törvény 3. cikke foglalja magában azt a rendelkezést, amely a biztosítások terén a nők és férfiak közötti, a nemi hovatartozás alapján történő hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelemről szóló, 2007. május 10-i törvény 10. cikkének a helyébe lép.

11 Az utóbbi törvény ezen új 10. cikkének a szövege a következő:

„1. § A 8. cikktől eltérve a nemi hovatartozás alapján arányos, közvetlen különbségtétel alkalmazható a biztosítási díjak és juttatások meghatározása során, ha a releváns és pontos biztosításmatematikai és statisztikai adatok alapján a nem a kockázatelemzésben meghatározó tényező.

Ez az eltérés kizárólag a szárazföldi biztosítási szerződésekről szóló 1992. június 25-i törvény 97. cikke szerinti életbiztosítási szerződések esetében alkalmazható.

2. § 2007. december 1-jétől a terhességgel és anyasággal kapcsolatos költségek semmiképp nem eredményezhetnek az egyének biztosítási díjaiban és juttatásaiban különbözőségeket.

3. § A Commission bancaire, financière et des Assurances [Bank-, Pénz- és Biztosítási Bizottság] összegyűjti az 1. §-ban említett biztosításmatematikai és statisztikai adatokat, és biztosítja azok legkésőbb 2008. június 20-áig történő közzétételét, majd ezt követően a frissített adatok két évente történő közzétételét, valamint azokat az internetes oldalán is közzéteszi. Ezen adatokat két évente frissíteni kell.

A Commission bancaire, financière et des Assurances jogosult az e célból szükséges adatokat az érintett intézményektől, vállalkozásoktól vagy személyektől bekérni. Pontosan meghatározza, hogy mely adatokat, milyen módon és milyen formában kell közölni.

4. § A Commission bancaire, financière et des Assurances legkésőbb 2009. december 21-ig benyújtja az Európai Bizottságnak a jelen cikk alapján rendelkezésére álló adatokat. Ezen adatokat minden frissítés alkalmával továbbítja az Európai Bizottságnak.

5. § A Chambres législatives [Jogalkotó kamarák] 2011. március 1-jéig értékeli e cikk alkalmazását a 3. és 4. §-ban említett adatok, az Európai Bizottságnak a 2004/113/EK irányelv 16. cikke szerinti jelentése, valamint az Európai Unió más tagállamaiban tapasztalt helyzet alapján.

Ez az értékelés a Chambres législatives részére az értékelő bizottság által két éven belül benyújtandó jelentés alapján történik.

A Conseil des ministres által megtárgyalt rendeletben a király meghatározza az értékelő bizottság összetételére és kinevezésére, a jelentés tartalmára és formájára vonatkozó részletes szabályokat.

A bizottság jelentést készít többek között e cikk piaci helyzetre gyakorolt hatásairól, és megvizsgálja a nemi hovatartozáson kívüli többi szegmentációs szempontot.

6. § E rendelkezés nem alkalmazható a kiegészítő szociális biztonsági rendszerek keretében kötött szerződésekre. E szerződésekre kizárólag a 12. cikk irányadó.”

Az alapügy tényállása és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 12 Az alapügy felperesei a 2004/113 irányelvet a belga jogba átültető, 2007. december 21-i törvény megsemmisítése iránt keresetett nyújtottak be a Cour constitutionnelle-hez.
- 13 Az alapügy felperesei úgy vélték, hogy a 2007. december 21-i törvény, amely a 2004/113 irányelv 5. cikkének (2) bekezdésében biztosított eltérési lehetőséget hajtja végre, ellentétes a nők és a férfiak közötti egyenlőség elvével.
- 14 Mivel a 2007. december 21-i törvény a 2004/113 irányelv 5. cikkének (2) bekezdésében előírt, eltérésre vonatkozó lehetőséggel él, a Cour constitutionnelle, úgy értékelve, hogy az elé terjesztett kereset egy uniós irányelvi rendelkezés érvényességének a problémáját érinti, akként határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:
- „1) Összeegyeztethető-e a [...] 2004/113 irányelv 5. cikkének (2) bekezdése az [EU] 6. cikk (2) bekezdésével, közelebbről az egyenlőségnek és a hátrányos megkülönböztetés tilalmának az e rendelkezés által biztosított elvével?
- 2) Az első kérdésre adott nemleges válasz esetén, abban az esetben is összeegyeztethetetlen-e az [EU] 6. cikk (2) bekezdésével [ezen] irányelv ugyanezen 5. cikkének (2) bekezdése, ha annak alkalmazhatósága kizárólagosan az életbiztosítási szerződésekre korlátozott?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

- 15 Az előterjesztő bíróság az első kérdésével lényegében arra vár választ, hogy a 2004/113 irányelv 5. cikkének (2) bekezdése a nők és a férfiak közötti egyenlő bánásmód elvére tekintettel érvényes-e.
- 16 Az Európai Unióról szóló szerződés 6. cikke, amelyre a kérdést előterjesztő bíróság a kérdéseiben hivatkozik, és amelyet a 2004/113 irányelv (1) preambulumbekzdése is említ, a (2) bekezdésében azt írta elő, hogy az Unió a közösségi jog általános elveiként tartja tiszteletben az alapvető jogokat úgy, ahogyan azokat az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény biztosítja, illetve ahogyan azok a tagállamok közös alkotmányos hagyományyaiból erednek. Az alapjogokat magában foglalja a Charta, amely 2009. december 1-jétől jogi szempontból a Szerződésekkel egyenértékű.
- 17 A Charta 21. és 23. cikke előírja, hogy egyrészt tilos minden nemi alapú hátrányos megkülönböztetés, másrészt a nők és férfiak közötti egyenlőséget minden területen biztosítani kell. Mivel a 2004/113 irányelv (4) preambulumbekzdése kifejezetten hivatkozik e cikkekre, az irányelv 5. cikke (2) bekezdésének érvényességét a Charta említett rendelkezéseire tekintettel kell értékelni (lásd ebben az értelemben a C-92/09 és C-93/09. sz., Volker und Markus Schecke és Eifert egyesített ügyekben 2010. november 9-én hozott ítélet [EBHT 2010., I-11063. o.] 46. pontját).
- 18 A nők és a férfiak közötti egyenlő bánásmódhoz való jog az EUM-Szerződés rendelkezéseinek tárgyát képezi. Egyrészt az EUMSZ 157. cikk (1) bekezdése értelmében minden tagállam biztosítja annak az elvnek az alkalmazását, hogy a férfiak és a nők egyenlő vagy egyenlő értékű munkáért egyenlő díjazást kapjanak. Másrészt az EUMSZ 19. cikk (1) bekezdése előírja, hogy a Tanács az Európai Parlament egyetértését követően megfelelő intézkedéseket tehet a nem, faji vagy etnikai származáson,

valláson vagy meggyőződésen, fogyatékoságon, koron vagy szexuális irányultságon alapuló megkülönböztetések leküzdésére.

- 19 Míg az EUMSZ 157. cikk (1) bekezdése egy konkrét területen írja elő a nők és a férfiak közötti egyenlő bánásmód elvét, addig az EUMSZ 19. cikk (1) bekezdése felhatalmazást ad a Tanácsnak, amelynek gyakorlása során a Tanácsnak be kell tartania többek közt az EUSZ 3. cikk (3) bekezdésének második albekezdését – amelynek értelmében az Unió küzd a társadalmi kirekesztés és megkülönböztetés ellen, és előmozdítja a társadalmi igazságosságot és védelmet, a nők és férfiak közötti egyenlőséget, a nemzedékek közötti szolidaritást és a gyermekek jogainak védelmét –, valamint az EUMSZ 8. cikkét, amely szerint az Unió tevékenységeinek folytatása során törekszik az egyenlőtlenségek kiküszöbölésére, valamint a férfiak és nők közötti egyenlőség előmozdítására.
- 20 Ezen egyenlőség fokozatos megvalósítása során – az EUSZ 3. cikk (3) bekezdésének második albekezdése és az EUMSZ 8. cikk által az Unióra vonatkozóan előírt feladatot mérlegelve – az uniós jogalkotó határozza meg a beavatkozás időpontját, az uniós gazdasági és társadalmi körülmények fejlődésére tekintettel.
- 21 Amennyiben azonban a jogalkotó ilyen beavatkozást határoz el, annak koherens módon a kitűzött cél elérésére kell irányulnia, ami nem zárja ki átmeneti időszakok vagy korlátozott terjedelmű eltérések előírását.
- 22 Amint azt a 2004/113 irányelv (18) preambulumbekzdése megállapítja, az említett irányelv elfogadásának időpontjában a nemekre vonatkozó biztosításmatematikai tényezők használata széles körben elterjedt volt a biztosítási szolgáltatások terén.

- 23 Következésképpen az uniós jogalkotó a nők és férfiak közti egyenlőség elvét, pontosabban az uniszex biztosítási díjak és juttatások szabályának alkalmazását érvényre juttathatja fokozatosan, a megfelelő átmeneti időszakok előírásával.
- 24 Az uniós jogalkotó ebben az értelemben írta elő a 2004/113 irányelv 5. cikkének (1) bekezdésében, hogy a biztosítási díjaknak és juttatásoknak a különbségeit, amelyek a nemi hovatartozásnak az e díjak és juttatások kiszámításánál tényezőként történő alkalmazásából származnak, legkésőbb 2007. december 21-ig meg kell szüntetni.
- 25 Az 5. cikk (1) bekezdésében az uniszex biztosítási díjakra és juttatásokra vonatkozóan bevezetett főszabálytól eltérve ugyanezen cikk (2) bekezdése azon tagállamok részére, amelyeknek a nemzeti joga a 2004/113 irányelv elfogadásának időpontjában még nem alkalmazta ezt a szabályt, előírta annak a lehetőségét, hogy 2007. december 21. előtt úgy határozzanak, hogy arányos különbségeket engednek meg az egyének biztosítási díjaiban és juttatásaiban, ha a vonatkozó és pontos biztosításmatematikai és statisztikai adatok alapján a nemi hovatartozás alkalmazása a kockázatelemzésben meghatározó tényező.
- 26 Ugyanezen bekezdés szerint ezt a lehetőséget 2007. december 21. után öt évvel a Bizottság jelentésének figyelembevételével felül kell vizsgálni, de a 2004/113 irányelv nem tartalmaz rendelkezést a különbségek alkalmazásának időtartamára, az említett lehetőséggel élő tagállamok számára tehát időbeli korlátozás nélkül megengedett, hogy lehetővé tegyék a biztosítók számára ennek az egyenlőtlen bánásmódnak az alkalmazását.
- 27 A Tanács kételyeit fejezi ki azt illetően, hogy a női és a férfi biztosítottak helyzete a magánbiztosítás egyes ágazatai keretében hasonlónak tekinthető-e, tekintettel arra,

hogy a biztosítók által alkalmazott, a kockázatokat statisztikák alapján kategóriákba soroló technika szempontjából a biztosítási kockázat szintjei a nők és a férfiak esetében eltérőek lehetnek. Érvelése szerint a 2004/113 irányelv 5. cikkének (2) bekezdésében foglalt lehetőség csak annak lehetővé tételére irányul, hogy a különböző helyzetekre vonatkozóan ne alkalmazzanak egyenlő bánásmódot.

- 28 A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata értelmében az egyenlő bánásmód általános elve megköveteli, hogy a hasonló helyzeteket ne kezeljék eltérő módon, és hogy az eltérő helyzeteket ne kezeljék egyenlő módon, kivéve ha az ilyen bánásmód objektíven igazolható (lásd a C-127/07. sz., Arcelor Atlantique et Lorraine és társai ügyben 2008. december 16-án hozott ítélet [EBHT 2008., I-9895. o.] 23. pontját).
- 29 E tekintetben hangsúlyozni kell, hogy a helyzetek hasonló jellegét főként a szóban forgó különbségtételt létrehozó uniós jogi aktus tárgyának és céljának fényében kell meghatározni és értékelni (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Arcelor Atlantique et Lorraine és társai ügyben hozott ítélet 26. pontját). A jelen ügyben ezt a különbségtételt a 2004/113 irányelv 5. cikkének (2) bekezdése hozza létre.
- 30 Vitathatatlan, hogy a 2004/113 irányelv célja a biztosítási szolgáltatások területén – amint az az 5. cikkének (1) bekezdéséből is kitűnik – az uniszex biztosítási díjak és szolgáltatások szabályának az alkalmazása. Az említett irányelv (18) preambulumbekkezdése kifejezetten előírja, hogy a nők és férfiak közötti egyenlő bánásmód biztosítása érdekében, a nemnek mint biztosításmatematikai tényezőnek a használata nem eredményezhet különbségeket az egyének biztosítási díjaiban és juttatásaiban. Az említett irányelv (19) preambulumbekkezdése „mentességment [helyesen: eltérésként]” említi a tagállamok azon lehetőségét, hogy az uniszex biztosítási díjak és juttatások szabályát ne alkalmazzák. A 2004/113 irányelv tehát azon az előfeltevésen alapul, hogy a Charta 21. és 23. cikkében előírt, a nők és a férfiak közötti

egyenlő bánásmódra vonatkozó elv alkalmazása tekintetében a nők, illetve a férfiak helyzete az általuk kötött szerződésekben szereplő biztosítási díjak és juttatások vonatkozásában hasonló.

- 31 E körülmények között fennáll annak a kockázata, hogy a nők és a férfiak közötti egyenlő bánásmód elvétől való, a 2004/113 irányelv 5. cikkének (2) bekezdésében előírt eltérést az uniós jog határozatlan időre engedélyezi.
- 32 Az ilyen rendelkezés, amely az érintett tagállamok számára lehetővé teszi, hogy időbeli korlátok nélkül hatályban tartsák az unisex biztosítási díjak és juttatások szabályától való eltérést, ellentétes a nők és férfiak közötti egyenlő bánásmódra irányuló, a 2004/113 irányelv által követett cél elérésével, és ellentétes a Charta 21. és 23. cikkével.
- 33 Következésképpen ezt a rendelkezést a megfelelő átmeneti időszak leteltét követően érvénytelennek kell tekinteni.
- 34 A fentiekre tekintettel az első előterjesztett kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2004/113 irányelv 5. cikkének (2) bekezdése 2012. december 21-i hatállyal érvénytelen.
- 35 E válaszra tekintettel az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdésre nem kell válaszolni.

A költségekről

- ³⁶ Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (nagytanács) a következőképpen határozott:

A nők és férfiak közötti egyenlő bánásmód elvének az árukhoz és szolgáltatásokhoz való hozzáférés, valamint azok értékesítése, illetve nyújtása tekintetében történő végrehajtásáról szóló, 2004. december 13-i 2004/113/EK tanácsi irányelv 5. cikkének (2) bekezdése 2012. december 21-i hatállyal érvénytelen.

Aláírások